

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU25

Statlig förvaltning

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkanden i motioner om den statliga förvaltningen, exempelvis inom områdena den statliga myndighetsstrukturen, statliga myndigheters kostnader, digitalisering och it inom den statliga förvaltningen samt staten som arbetsgivare. Motionsyrkandena avslås bl.a. med hänvisning till redan vidtagna åtgärder, till pågående beredningsarbete och till att den statliga förvaltningspolitiken i stor utsträckning bygger på att myndigheterna själva avgör hur verksamheten ska organiseras för att på bästa sätt tillgodose samhällets behov.

I betänkandet finns nio reservationer (M, SD, C, V, L, MP) och ett särskilt yttrande (KD).

Behandlade förslag

Cirka 50 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Den statliga myndighetsstrukturen	7
Digitalisering och it i den statliga förvaltningen	8
Statliga myndigheters kostnader	11
Staten som arbetsgivare	12
Statlig mark för bostäder	14
Föreningslivets möjlighet att använda försvarsmark	16
Försäljning av Akademiska Hus AB	16
Regional utveckling i uppdraget till Statens fastighetsverk	17
Reservationer	19
1. Den statliga myndighetsstrukturen, punkt 1 (M)	19
2. Den statliga myndighetsstrukturen, punkt 1 (SD)	20
3. Digitalisering och it i den statliga förvaltningen, punkt 2 (M)	20
4. Digitalisering och it i den statliga förvaltningen, punkt 2 (SD)	22
5. Digitalisering och it i den statliga förvaltningen, punkt 2 (C)	23
6. Statliga myndigheters kostnader, punkt 3 (C)	24
7. Staten som arbetsgivare, punkt 4 (C, L)	25
8. Staten som arbetsgivare, punkt 4 (V)	26
9. Staten som arbetsgivare, punkt 4 (MP)	27
Särskilt yttrande	28
Statliga myndigheters kostnader, punkt 3 (KD)	28
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	29
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	29

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Den statliga myndighetsstrukturen

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1127 av Magnus Stuart (M),
 2021/22:1367 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,
 2021/22:1439 av Borianana Åberg (M),
 2021/22:1489 av Borianana Åberg (M),
 2021/22:2260 av Arman Teimouri (L),
 2021/22:2350 av Robert Hannah (L) yrkande 2,
 2021/22:2701 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,
 2021/22:3286 av Borianana Åberg (M),
 2021/22:3293 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkande 2,
 2021/22:3553 av Lars Beckman (M) och
 2021/22:3791 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 1.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

2. Digitalisering och it i den statliga förvaltningen

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:123 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
 2021/22:399 av Mattias Bäckström Johansson (SD),
 2021/22:2027 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,
 2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 8,
 2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 5, 16, 18,
 27 och 32,
 2021/22:3511 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 8,
 2021/22:3576 av Lars Beckman (M),
 2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 1, 20, 21, 23 och
 28,
 2021/22:3756 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 3 och
 2021/22:3790 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 1–3, 6 och 8.

Reservation 3 (M)

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (C)

3. Statliga myndigheters kostnader

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1367 av Sten Bergheden (M) yrkande 1,
 2021/22:1850 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,
 2021/22:3614 av Lars Beckman (M),
 2021/22:3686 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 38 och
 2021/22:4219 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 6.

*Reservation 6 (C)***4. Staten som arbetsgivare**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:461 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 14,
2021/22:832 av Roza Güclü Hedin och Maria Strömkvist (båda S),
2021/22:1658 av Sultan Kayhan (S) yrkandena 1 och 2,
2021/22:2030 av Lars Jilmstad (M),
2021/22:2147 av Johan Büser (S) yrkande 3,
2021/22:2828 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,
2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 23,
2021/22:3575 av Lars Beckman (M),
2021/22:3965 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 31 och
2021/22:4059 av Maria Gardfjell (MP) yrkande 1.

Reservation 7 (C, L)

Reservation 8 (V)

Reservation 9 (MP)

5. Statlig mark för bostäder

Riksdagen avslår motion

2021/22:2013 av Lars Hjalmered (M) yrkande 2.

6. Föreningslivets möjlighet att använda försvarsmark

Riksdagen avslår motion

2021/22:1940 av Sten Bergheden (M).

7. Försäljning av Akademiska Hus AB

Riksdagen avslår motion

2021/22:257 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 5.

8. Regional utveckling i uppdraget till Statens fastighetsverk

Riksdagen avslår motion

2021/22:1810 av Åsa Eriksson m.fl. (S).

Stockholm den 22 mars 2022

På finansutskottets vägnar

Åsa Westlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Åsa Westlund (S), Edward Riedl (M), Oscar Sjöstedt (SD), Adnan Dibrani (S), Martin Ådahl (C), Jan Ericson (M), Ingela Nylund Watz (S), Jakob Forssmed (KD), Björn Wiechel (S), Mats Persson (L), Charlotte Quensel (SD), Janine Alm Ericson (MP), Boriana Åberg (M), Sofia Westergren (M), Ilona Szatmari Waldau (V), Niklas Karlsson (S) och David Perez (SD).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet 55 motionsyrkanden om statlig förvaltning från allmänna motionstiden 2021/22. Förslagen i motionerna rör bl.a. den statliga myndighetsstrukturen, statliga myndigheters kostnader, digitalisering och it inom den statliga förvaltningen samt staten som arbetsgivare.

Förslagen i motionerna finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Den statliga myndighetsstrukturen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om den statliga myndighetsstrukturen med hänvisning till utskottets tidigare ställningstaganden om den ansvarsfördelning som gäller mellan riksdagen och regeringen inom ramen för den statliga förvaltningspolitiken.

Jämför reservation 1 (M) och 2 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3791 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 1 efterfrågas en myndighetsreform med syftet att dels minska antalet myndigheter, dels öka deras effektivitet och fokus på kärnuppdraget. I kommittémotion 2021/22:3293 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkande 2 menar motionärerna att myndigheter som är politiserade eller överflödiga eller vars uppdrag överlappar med andra effektivare myndigheter bör avvecklas eller reformeras. Förslag om att på olika sätt minska antalet myndigheter och att effektivisera deras arbete framförs även i motion 2021/22:1127 av Magnus Stuart (M), motion 2021/22:1367 av Sten Bergheden (M) yrkande 2, motion 2021/22:1439 av Boriana Åberg (M), motion 2021/22:1489 av Boriana Åberg (M), motion 2021/22:2260 av Arman Teimouri (L), motion 2021/22:2701 av Sten Bergheden (M) yrkande 2, motion 2021/22:3286 av Boriana Åberg (M) och motion 2021/22:3553 av Lars Beckman (M).

I motion 2021/22:2350 av Robert Hannah (L) yrkande 2 anförs att förvaltningsmyndigheters placering enligt deras instruktioner innebär en begränsning av var ledande tjänster i en myndighet kan placeras.

Tidigare riksdagsbehandling

Motsvarande motionsyrkanden har behandlats tidigare av utskottet, senast i förra årets betänkande om statlig förvaltning (bet. 2020/21:FiU25). Yrkandena avstyrktes med hänvisning till både innebörden av ansvarsfördelningen mellan riksdagen och regeringen och den statliga förvaltningspolitiken. Ansvarsfördelningen mellan riksdagen och regeringen innebär att regeringen styr riket under ansvar inför riksdagen, och det är regeringen som lägger ned, ombildar och inrättar myndigheter i den utsträckning som den anser vara mest lämplig för olika verksamheter vid olika tillfällen. När det gäller den statliga förvaltningspolitiken bygger den i stor utsträckning på att myndigheterna, inom ramen för de mål och uppgifter som riksdagen och regeringen beslutat om samt bestämmelserna i myndighetsförordningen, själva avgör hur

verksamheten bäst organiseras för att tillgodose samhällets behov. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut och avslog samtliga motionsyrkanden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid sina tidigare ställningstaganden både om innebörden av ansvarsfördelningen mellan riksdagen och regeringen och om den statliga förvaltningspolitiken. Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandena.

Digitalisering och it i den statliga förvaltningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om digitalisering och it i den statliga förvaltningen med hänvisning till att det är ett område där det pågår ett aktivt arbete för att förvaltningen ska kunna tillvarata de fördelar som digitaliseringen kan innebära.

Jämför reservation 3 (M), 4 (SD) och 5 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 1 anförs att digitaliseringen påverkar samhället i grunden och inverkar starkt på invanda strukturer och arbetssätt. Samtidigt pekar flera rapporter enligt motionärerna på att det digitala ledarskapet är en av orsakerna till att digitaliseringen i Sverige tappar fart i utvecklingen. Därför behövs det ett digitalt kompetenslyft för att stärka den digitala ledningen i offentlig sektor. Motionärerna anser vidare att artificiell intelligens (AI) bör användas för att ge bättre stöd till medborgarna (yrkande 28). I kommittémotion 2021/22:3756 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 3 anförs att en åtgärdsplan bör tas fram för hur myndigheter kan tillmötesgå den digitala ekonomins krav och behov. Målet är att alla offentliga tjänster som går att digitalisera ska digitaliseras. Ett motionsyrkande om att utreda statliga myndigheters effektiviseringspotential genom digitalisering och AI framförs i kommittémotion 2021/22:3790 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 8. I kommittémotion 2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 8 anförs att det är viktigt att statliga myndigheter ser till att de är tillgängliga på olika digitala plattformar för att passa så många användare som möjligt. I motion 2021/22:399 av Mattias Bäckström Johansson (SD) efterfrågas ett principiellt ställningstagande som vägledning när det gäller användningen av öppen källkod och öppna standarder. I motion 2021/22:123 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) och motion 2021/22:3576 av Lars Beckman (M) framhålls vikten av att tjänster digitaliseras även i kommuner och regioner.

I kommittémotion 2021/22:3790 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 6 anförs att en utredning bör se över hur information man som enskild lämnar

endast behöver lämnas vid ett tillfälle och att samtliga myndigheter kan ta del av den efter behov, dvs. den s.k. once only-principen. I kommittémotion 2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 16 och 18 anförs att den enskilda medborgaren bör ha ägarskap över sina data i offentliga system och veta hur och när de har använts. Medborgaren ska enbart behöva lämna specifik information en gång till det offentliga. Motsvarande yrkanden om att på olika sätt ställa krav på myndigheter att samordna sin uppgiftsinsamling så att företag och privatpersoner inte ska behöva lämna in samma eller liknande uppgifter till olika myndigheter anförs i motion 2021/22:2027 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2.

I partimotion 2021/22:3511 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 8 anförs att regeringen bör se över möjligheten att låta offentliga data som regel vara öppna och fritt tillgängliga, undantaget integritetskänslig information. Motsvarande yrkanden om att offentliga data ska vara öppna och olika sätt att åstadkomma detta framförs i kommittémotion 2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 20, 21 och 23, i kommittémotion 2021/22:3790 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 1–3 och i kommittémotion 2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 5, 27 och 32.

Pågående arbete

I september 2020 överlämnade Öppna data-utredningen sitt huvudbetänkande Innovation genom information (SOU 2020:55) till regeringen. I betänkandet föreslås att Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn ska genomföras genom en ny lag om öppna data. Lagen ska reglera i vilka format och med vilka avgifter och andra villkor som information ska tillhandahållas. I betänkandet föreslås också att den som begär tillgång till digital information har rätt att få del av den i ett digitalt format. Under våren 2022 kommer regeringen att överlämna en proposition till riksdagen med förslag till ny lag om öppna data och vidareutnyttjande av information.

Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) har ett femtontal pågående uppdrag från regeringen inom området, och i budgetpropositionen för 2022 nämns bl.a. följande pågående och avslutade regeringsuppdrag (prop. 2021/22:1 utg.omr. 22 Kommunikationer):

- Etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte (I2019/03306) och ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen (I2019/03307). Uppdraget slutredovisades den 1 december 2021, och genomfördes i samverkan mellan Bolagsverket, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Lantmäteriet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Riksarkivet, Försäkringskassan samt Skatteverket och leddes av Myndigheten för digital förvaltning.
- Genomföra en omvärldsanalys och ta fram ett koncept som visar hur individens möjligheter till insyn och kontroll över de data om individen

som finns hos offentlig sektor kan öka (I2020/0204). Uppdraget har redovisats och bereds inom Regeringskansliet.

- För att stärka den offentliga förvaltningens förmåga att använda AI har regeringen gett uppdrag till Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Skatteverket och Myndigheten för digital förvaltning att genomföra insatser för att bl.a. ta fram förvaltningsgemensamma AI-verktyg och en vägledning för hur verksamheter i offentlig förvaltning kan använda AI och data (I2021/01825).
- Främja offentliga aktörers förmåga att dela och nyttiggöra data så att data frigörs för utveckling av bl.a. AI och digital innovation. I uppdraget ingår att etablera en digital arena för att möjliggöra samverkan kring data och innovation baserad på data (I2021/01826).

I regleringsbrevet för 2022 har regeringen vidare gett DIGG i uppdrag att lämna en samlad övergripande analys av samhällets digitalisering utifrån målen för digitaliseringspolitiken och att fortsätta vara nationell samordnare för arbetet med att genomföra förordningen om en gemensam digital ingång inom EU. I budgetpropositionen för 2022 anges att över 70 statliga myndigheter i dagsläget är identifierade som behöriga myndigheter, liksom alla kommuner och regioner samt vissa privata organisationer (prop. 2021/22:1 utg.omr. 22 Kommunikationer avsnitt 4.3). Dessutom anges att regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner inlett ett gemensamt arbete med syftet att etablera en process mellan staten, kommuner och regioner för utveckling och införande av en långsiktigt hållbar digital infrastruktur till stöd för välfärden.

Tidigare riksdagsbehandling

Motsvarande yrkanden har behandlats tidigare av utskottet, senast i förra årets betänkande om statlig förvaltning (bet. 2020/21:FiU25). Yrkandena avstyrktes med hänvisning till att det inom området pågår ett aktivt arbete med att ständigt förbättra förutsättningarna för att den statliga förvaltningen ska kunna ta till vara de fördelar som digitaliseringen kan innebära. Utskottet konstaterade att man i likhet med motionärerna anser att digitaliseringen av den offentliga förvaltningen är viktig. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut och avslag samtliga motionsyrkanden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid sina tidigare ställningstaganden om att digitaliseringen av den offentliga förvaltningen är viktig, både för att öka kvaliteten och effektiviteten i statlig verksamhet och för att underlätta för medborgarna i deras kontakt med myndigheter. Utskottet konstaterar att det också är ett område där det pågår ett aktivt arbete med att ständigt förbättra förutsättningarna för att den statliga förvaltningen ska kunna tillvarata de fördelar som digitaliseringen kan innebära. Vad gäller öppna data och

vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn konstaterar utskottet att regeringens proposition om öppna data kommer att behandlas i utskottet under våren 2022. Utskottet ser därför inte anledning att föreslå några ytterligare åtgärder på området utan avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Statliga myndigheters kostnader

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om statliga myndigheters kostnader. Utskottet framhåller att utgångspunkten för all statlig verksamhet är att den ska bedrivas effektivt vad gäller både verksamhetens utförande och användandet av statens medel.

Jämför reservation 6 (C) och det särskilda yttrandet (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3686 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 38 anförs att regeringen bör göra en översyn av myndigheternas lokalkostnader. Anledningen är enligt motionärerna att utgifterna för de statliga myndigheterna under senare år skenat iväg och att det till stor del beror på ökade lokalkostnader.

I kommittémotion 2021/22:4219 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 6 anförs att det bör vara möjligt för Statens servicecenter (SSC) att även erbjuda sina tjänster till kommuner och regioner. I motion 2021/22:3614 av Lars Beckman (M) anförs att regeringen bör se över möjligheterna att ansluta fler myndighetstjänster till SSC.

I motion 2021/22:1367 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 föreslås att arbetet i de statliga myndigheterna för ett mindre slöseri med skattepengar behöver intensifieras. I motion 2021/22:1850 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2 framförs liknande krav på effektiviseringar genom en översyn av den svenska byråkratin för att minska handläggningstider och kostnader.

Tidigare riksdagsbehandling

Motsvarande yrkanden har behandlats tidigare av utskottet, senast i förra årets betänkande om statlig förvaltning (bet. 2020/21:FiU25). Yrkandena avstyrktes med hänvisning till att utgångspunkten för all statlig verksamhet är att den ska bedrivas effektivt, vad gäller både verksamhetens utförande och användandet av statens medel. Utskottet hänvisade också till de olika arbeten som pågick för att öka effektiviteten i statsförvaltningen. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut och avlog samtliga motionsyrkanden.

Att utgångspunkten för all statlig verksamhet är att den ska bedrivas effektivt, vad gäller både verksamhetens utförande och användandet av statens

medel framhålls även i utskottets betänkande 2021/22:FiU12 Riksrevisionens rapport om administrationen i statliga myndigheter. Utskottet framhåller i betänkandet att myndigheterna är skyldiga att löpande arbeta för att effektivisera sin verksamhet och att se över sina arbetssätt och processer. När det gäller anslutningen till SSC föreslog utskottet ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen bör vidta åtgärder för att fler myndigheter ska ansluta sig till SSC:s verksamhet för att på så sätt främja en kostnadseffektiv administration i den statliga förvaltningen (bet. 2021/22:FiU12, rskr. 2021/22:27). Enligt utskottets ställningstagande bör regeringen därutöver utreda förutsättningarna för att kommuner och regioner ska kunna ansluta sig till SSC. Riksdagen biföll utskottets förslag och biföll delvis ett motionsyrkande om anslutningen till SSC.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet framhållit flera gånger tidigare är utgångspunkten för all statlig verksamhet att den ska bedrivas effektivt, vad gäller både verksamhetens utförande och användandet av statens medel. Det pågår också olika arbeten för att öka effektiviteten i statsförvaltningen. När det gäller anslutningen till de tjänster som SSC erbjuder vill utskottet inte föregripa regeringens arbete till följd av riksdagens tillkännagivande från hösten 2021 (bet. 2021/22:FiU12, rskr. 2021/22:27). Mot denna bakgrund avstyrks motionsyrkandena.

Staten som arbetsgivare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om staten som arbetsgivare och framhåller bl.a. den långtgående delegeringen av de arbetsgivarpolitiska frågorna som riksdagen senast slog fast 2010.

Jämför reservation 7 (C, L), 8 (V) och 9 (MP).

Motionerna

I partimotion 2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 23 anförs att diskriminering är ett allvarligt problem i Sverige och att det behövs flera reformer för att ta itu med den. Motionärerna vill t.ex. att statliga myndigheter inte minst vid rekrytering förbättrar sitt arbete mot diskriminering och vill att statliga myndigheter på prov ska införa s.k. anonym eller blind rekrytering, som om det visar sig framgångsrikt bör införas vid alla myndigheter där det är praktiskt möjligt. I partimotion 2021/22:3965 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 31 anförs att ett antal statliga myndigheter ska agera mall för en fortsatt utveckling med anonymiserade ansökningar. I motion 2021/22:2030 av Lars Jilmstad (M) anförs att staten ska motverka åldersdiskriminering genom en utnämningsspolicy där även äldre kompetenta personer utnämns till

tjänster för viss tid. I motion 2021/22:2828 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1 föreslås att staten ska vara ett föredöme när det gäller att anställa personer med funktionsvariationer. I motion 2021/22:3575 av Lars Beckman (M) anförs att trots att diskrimineringslagen inte medger några undantag för arbetsgivare från att göra lönekartläggningar har ändå åtskilliga stora statliga myndigheter inte levt upp till gällande lagstiftning. Därför vill motionären att regeringen säkerställer att myndigheter följer gällande lagstiftning om lönekartläggning.

I partimotion 2021/22:461 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 14 anförs att regeringen i sin arbetsgivarpolicy bör verka för att statliga myndigheter slutar anlita bemanningsföretag. Motionärerna menar att om staten går före och ser till att undvika problematiska bemanningslösningar i den egna personalförsörjningen kan det förhoppningsvis få spridning till andra delar av arbetsmarknaden.

I motion 2021/22:1658 av Sultan Kayhan (S) framhålls att hot och våld mot anställda i statliga myndigheter blir allt vanligare och vikten av att det inte påverkar myndighetsutövningen eller försvagar rättssäkerheten. Lagar och beslut ska alltid tillämpas på sakliga grunder. Regeringen bör därför dels se över vad som kan göras för att förebygga förekomsten av hot och våld mot anställda i staten och stärka skyddet för den som blir utsatt (yrkande 1), dels överväga att ge alla statliga myndigheter i uppdrag att ta fram rutiner för när anställda i staten blir utsatta för hot och våld (yrkande 2). I motion 2021/22:2147 av Johan Büser (S) yrkande 3 anförs att regeringen bör se till att myndigheternas säkerhetsarbete koordineras.

I motion 2021/22:832 av Roza Güclü Hedin och Maria Strömkvist (båda S) anförs att om sökande till statliga jobb skulle erbjudas möjligheten att jobba från den ort man bor i skulle det öppna upp möjligheten för mindre orter att erbjuda kvalificerade jobb samtidigt som den statliga närvaron i landet skulle öka. I motion 2021/22:4059 av Maria Gardfjell (MP) yrkande 1 anförs att myndigheterna skulle kunna anställa människor som bor i Sveriges alla delar om distansarbete utnyttjades, i stället för att endast flytta ut några enstaka statliga myndigheter i landet.

Pågående arbete

Diskrimineringslagens krav på aktiva åtgärder – rekrytering och lönekartläggningar

Regeringen tillsatte i augusti 2018 en utredning som bl.a. ska se över vilka åtgärder som behövs för att säkerställa att bestämmelserna om aktiva åtgärder i diskrimineringslagen (2008:567) följs. Både området rekrytering och befordran samt lönekartläggningar räknas upp i lagen som sådana aktiva åtgärder. Ett delbetänkande lämnades till regeringen den 15 december 2020 (SOU 2020:79), och remisstiden gick ut den 3 maj 2021. I budgetpropositionen för 2022 skriver regeringen att diskriminering fortsätter att vara ett allvarligt samhällsproblem och att arbetet för att förebygga och

motverka den måste fortsätta (prop. 2021/22:1 utg. omr. 13 avsnitt 4.5). Regeringen anser att en heltäckande och ändamålsenlig diskrimineringslag är en förutsättning för ett effektivt arbete mot diskriminering. Regeringen anger att man löpande kommer att överväga behov av ytterligare insatser för att bekämpa diskriminering. I december 2021 lämnade utredningen sitt slutbetänkande (SOU 2021:94). Betänkandet har skickats ut på remiss och remisstiden går ut den 10 maj 2022.

Tidigare riksdagsbehandling

Motsvarande yrkanden har behandlats tidigare av utskottet, senast i förra årets betänkande om statlig förvaltning (bet. 2020/21:FiU25). Yrkandena handlade om att staten skulle sluta använda bemanningsföretag, att åtgärder skulle vidtas för att förebygga förekomsten av hot och våld mot anställda i staten, att staten ska motverka åldersdiskriminering, att staten ska vara ett föredöme när det gäller att anställa personer med funktionsvariationer och att regeringen ska säkerställa att myndigheter följer gällande lagstiftning om lönekartläggningar. Yrkandena avstyrktes med hänvisning dels till den långtgående delegeringen av de arbetsgivarpolitiska frågorna inom staten, dels till vad som anförts i tidigare ställningstaganden med anledning av likalydande motionsyrkanden. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut och avslag samtliga motionsyrkanden.

Utskottets ställningstagande

I likhet med tidigare år vill utskottet inledningsvis understryka den långtgående delegeringen av de arbetsgivarpolitiska frågorna som riksdagen slog fast senast 2010. Delegeringen omfattar även frågan om att som statlig arbetsgivare överväga om man ska erbjuda möjlighet till distansarbete eller inte. När det gäller tillsättning av statlig anställning vill utskottet påminna om att avseende ska fästas endast vid endast sakliga grunder som förtjänst och skicklighet. I övrigt hänvisar utskottet till pågående arbete och tidigare ställningstaganden och avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Statlig mark för bostäder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om statlig mark för bostäder med hänvisning till att det pågår arbete inom området.

Motionen

I motion 2021/22:2013 av Lars Hjalmered (M) yrkande 2 anfördes att det råder brist på bostäder i en majoritet av landets kommuner. Bostadsbristen är enligt

motionären ett tillväxthinder, och därför bör statlig mark upplåtas för att bygga bostäder.

Pågående arbete

Utredningen Samordning för bostadsbyggande (dir. 2017:126) slutredovisade den del av sitt uppdrag som avsåg bostadsbyggande på statens fastigheter i december 2020 (Komm2018/00356-379). I slutredovisningen framhåller utredningen att processerna kring avyttring av statlig mark kan ta tid och lämnar flera exempel på orsaker till detta. Utredningen konstaterar att ett sätt att effektivisera överlåtelseprocesserna kan vara att tillhandahålla ett externt stöd i dialogen mellan parterna. Av de 65 statliga fastigheter som tidigare hade identifierats (SOU 2015:109) har 30 fastighetsöverlåtelser genomförts eller kommit så långt i genomförandet att parterna inte behöver något ytterligare externt stöd. Ytterligare ett antal fastigheter räknas upp i slutredovisningen som skulle ha potential för att bebyggas med bostäder om den statliga marken förvärfvas. I slutredovisningen konstateras att 18 fastighetsärenden avskrivits på grund av att fastigheterna har befunnits olämpliga för exploatering eller att kommunen har ändrat sin planering. I flertalet av dessa ärenden har Försvarsmaktens intressen varit avgörande.

Tidigare riksdagsbehandling

Motsvarande yrkande har behandlats tidigare av utskottet, senast i förra årets betänkande om statlig förvaltning (bet. 2020/21:FiU25). Yrkandet avstyrktes med hänvisning till att utskottet inte ville föregripa det arbete som pågår inom området. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut och avlog motionsyrkandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare i samband med behandlingen av motsvarande yrkande anfört att det inte vill föregripa det arbete som pågår inom området. Utskottet kan konstatera att arbetet kring avyttring av statlig mark pågår även om utredningen om samordning för bostadsbyggande har slutredovisat sitt uppdrag. Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandet.

Föreningslivets möjlighet att använda försvarsmark

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om föreningslivets möjligheter att använda försvarsmark. Utskottet har förståelse för att det kan vara svårt för Fortifikationsverket att fullt ut hjälpa andra intressenter vid sidan av sina instruktionsenliga uppgifter, särskilt i ljuset av inriktningsbeslutet för totalförsvaret 2021–2025.

Motionen

I motion 2021/22:1940 av Sten Bergheden (M) anförs att regeringen bör se över direktiven till Fortifikationsverket för att öka möjligheterna för idrottsrörelsen och föreningslivet att använda försvarsmark för träning och tävling. Motionären menar att Fortifikationsverket i ökande utsträckning avslår ansökningar från idrottsföreningar eller ställer ekonomiska eller andra krav som är omöjliga för föreningarna att acceptera.

Tidigare riksdagsbehandling

Motsvarande yrkande om föreningslivets möjlighet att använda försvarsmark har behandlats tidigare av utskottet, senast i förra årets betänkande om statlig förvaltning (bet. 2020/21:FiU25). Yrkandet avstyrktes med hänvisning till riksdagens inriktningsbeslut för totalförsvaret 2021–2025 och vad det i sin tur innebär för Fortifikationsverkets förvaltning av fastigheter avsedda för försvarsändamål. Utskottet konstaterade att man har förståelse för att myndigheten inte fullt ut kan hjälpa andra intressenter vid sidan av sitt instruktionsenliga uppdrag. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut och avslog motionsyrkandet.

Utskottets ställningstagande

Med hänvisning till det som utskottet har anfört i samband med tidigare behandling av motsvarande yrkande avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Försäljning av Akademiska Hus AB

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att se över förvaltningen av universitets och högskolors fastigheter och i förlängningen en försäljning av Akademiska Hus AB. Utskottet hänvisar till den allmänna principen för myndigheters lokalförsörjning.

Motionen

I motion 2021/22:257 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 5 anförs att regeringen bör se över möjligheten för universitet och högskolor att äga sina egna fastigheter för att därefter kunna sälja Akademiska Hus AB.

Tidigare riksdagsbehandling

Motsvarande yrkande har behandlats tidigare av utskottet, senast i förra årets betänkande om statlig förvaltning (bet. 2020/21:FiU25). Yrkandet avstyrktes med hänvisning till att den bärande principen för de statliga myndigheternas lokalförsörjning är att skilja mellan myndigheternas brukande av lokaler och förvaltningen av fastigheter för statens räkning. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut och avslag motionsyrkandet.

Utskottets ställningstagande

Med hänvisning till det som utskottet har anfört i samband med tidigare behandling av motsvarande yrkande avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Regional utveckling i uppdraget till Statens fastighetsverk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om regional utveckling i uppdraget till Statens fastighetsverk (SFV). Utskottet konstaterar att det inte finns något som förhindrar SFV att inom sitt befintliga uppdrag bidra till den regionala utvecklingen.

Motionen

I motion 2021/22:1810 av Åsa Eriksson m.fl. (S) anförs att det är bra att Statens fastighetsverks (SFV) förvaltning enligt regleringsbrevet ska vara långsiktig, att fastigheternas värde ska bevaras och att myndigheten ska bidra till ett hållbart byggande och en hållbar förvaltning med god resurshushållning och ekonomisk effektivitet för ögonen. Motionärerna konstaterar dock att SFV:s uppdrag behöver kompletteras med direktiv om att på ett långsiktigt hållbart sätt bidra till regional utveckling genom starkare besöksmål. I motionen nämns att SFV förvaltar, bevarar och utvecklar ca 200 besöksmål, vilket gör myndigheten till Sveriges största förvaltare av besöksmål och därmed en viktig aktör inom landets kultur- och naturturism. Genom en komplettering av direktiven till SFV skulle de entreprenörer inom besöksnäringen som hyr fastigheterna få den långsiktighet som de behöver för att utveckla sin verksamhet och bidra till regional tillväxt.

Pågående arbete

Enligt förordning (2007:757) med instruktion för Statens fastighetsverk ansvarar myndigheten för att förvalta en viss del av statens fasta egendom. Inom sitt uppdrag ska SFV bidra till ett hållbart byggande och en hållbar förvaltning. I regeringens regleringsbrev till SFV för 2022 formuleras målen för verksamheten, bl.a. att fastigheternas värden ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå och att SFV ska tillhandahålla ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, mark och anläggningar åt sina hyresgäster och uppfattas som en serviceinriktad hyresvärd (Fi2021/04004).

I budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 2 avsnitt 5.4) konstaterar regeringen att man låtit genomföra flera översyner av den statliga fastighetsförvaltningen, som bl.a. redovisats i betänkandena En effektivare förvaltning av statens fastigheter (SOU 2010:92), Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31), Statens kulturfastigheter (SOU 2013:55) och Försvarsfastigheter i framtiden (SOU 2013:61). Regeringen har tidigare beslutat om vissa förändringar utifrån förslagen i dessa betänkanden och skriver i budgetpropositionen att man för närvarande inte har för avsikt att gå vidare med övriga förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottets konstaterar liksom motionärerna att SFV förvaltar 200 besöksmål, dvs. unika och historiska besöksmål som finns runt om i landet. Utskottet instämmer med motionärerna i att SFV genom att vara Sveriges största förvaltare av besöksmål är en viktig aktör inom landets kultur- och naturturism. Av regeringens regleringsbrev till SFV framgår att målen för verksamheten bl.a. är att fastigheternas värden ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå och att myndigheten ska tillhandahålla ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, mark och anläggningar åt sina hyresgäster. Utskottet ser därför inte att det skulle finnas något som förhindrar SFV att inom sitt befintliga uppdrag bidra till den regionala utvecklingen. Vidare delar utskottet regeringens syn på den statliga fastighetsförvaltningen som framfördes i budgetpropositionen för 2022. Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandet.

Reservationer

1. Den statliga myndighetsstrukturen, punkt 1 (M)

av Edward Riedl (M), Jan Ericson (M), Boriana Åberg (M) och Sofia Westergren (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3791 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 1 och avslår motionerna

2021/22:1127 av Magnus Stuart (M),

2021/22:1367 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2021/22:1439 av Boriana Åberg (M),

2021/22:1489 av Boriana Åberg (M),

2021/22:2260 av Arman Teimouri (L),

2021/22:2350 av Robert Hannah (L) yrkande 2,

2021/22:2701 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2021/22:3286 av Boriana Åberg (M),

2021/22:3293 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkande 2 och

2021/22:3553 av Lars Beckman (M).

Ställningstagande

Den statliga förvaltningspolitiken och regeringens styrning av de statliga myndigheterna möter inte dagens utmaningar. Myndigheterna tillåts i allt mindre utsträckning fokusera på sina kärnuppdrag, såsom att utreda brott eller att förmedla arbeten. För att byråkratin ska minska behöver staten prioritera i den breda och detaljerade floran av myndigheter, regleringsbrev, mål och styrdokument av allehanda slag. Fokus behöver främst vara på myndigheternas kärnuppdrag och huvudsyfte. Alla myndigheter eller myndighetsuppdrag är inte självskrivna och det är inte heller deras budgetanslag. Det behövs därför en bredare genomgång av samtliga myndigheter och deras uppdrag och anslag. I en sådan översyn bör bl.a. effektiviteten i utformningen av myndigheterna, förekomsten av tvärssektoriella krav och myndigheternas storlek utvärderas samt resultatet mynna ut i en stor myndighetsreform.

2. Den statliga myndighetsstrukturen, punkt 1 (SD)

av Oscar Sjöstedt (SD), Charlotte Quensel (SD) och David Perez (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3293 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkande 2 och avslår motionerna

2021/22:1127 av Magnus Stuart (M),

2021/22:1367 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2021/22:1439 av Boriana Åberg (M),

2021/22:1489 av Boriana Åberg (M),

2021/22:2260 av Arman Teimouri (L),

2021/22:2350 av Robert Hannah (L) yrkande 2,

2021/22:2701 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2021/22:3286 av Boriana Åberg (M),

2021/22:3553 av Lars Beckman (M) och

2021/22:3791 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

För att den statliga förvaltningen ska vara ändamålsenlig och för att hushålla med statens resurser är det viktigt att rätt myndighet gör rätt saker. Det behöver därför tas ett helhetsgrepp om myndighetsinventering för att kunna slå fast vilka myndigheter som inte är samhällsnyttiga eller vars egentliga uppdrag överskuggas av ovidkommande hänsyn. Myndigheter som är politiserade eller överflödiga eller vars uppdrag överlappar andra effektivare myndigheters verksamheter bör läggas ned eller reformeras. Exempel på en mindre lyckad myndighet som bör få ett förändrat uppdrag är Svenska institutet för Europolitiska studier (Sieps).

3. Digitalisering och it i den statliga förvaltningen, punkt 2 (M)

av Edward Riedl (M), Jan Ericson (M), Boriana Åberg (M) och Sofia Westergren (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 1, 20, 21, 23 och 28,
2021/22:3756 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 3 och
2021/22:3790 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 1–3, 6 och 8 samt
avslår motionerna
2021/22:123 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2021/22:399 av Mattias Bäckström Johansson (SD),
2021/22:2027 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 8,
2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 5, 16, 18, 27 och
32,
2021/22:3511 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 8 och
2021/22:3576 av Lars Beckman (M).

Ställningstagande

Det finns tecken på att Sverige har svårt att behålla sin tidigare position i digitaliseringens framkant när den internationella konkurrensen hårdnar. Därför krävs nu breda och kraftfulla åtgärder från såväl staten som kommuner och näringslivet för att Sverige ska kunna hävda sin konkurrenskraft långsiktigt i digitaliseringens tidevarv.

Det behöver ställas högre krav på alla i en ledande befattning att visa ett gott omdöme i fråga om digitalt ledarskap. Det är exempelvis av yttersta vikt att den politiska ledningen förstår vad artificiell intelligens (AI), cybersäkerhet och digitalisering är, att förstå grunderna för hur det fungerar och vad det kan och inte kan göra. Därför behövs ett digitalt kompetenslyft.

Hand i hand med digitaliseringen ser vi hur en delningsekonomi utvecklas där underutnyttjade tillgångar och tjänster säljs, hyrs ut, byts, samägs och samutnyttjas. Inom delningsekonomin förmedlas uppdrag via plattformar som matchar utbud och efterfrågan mot varandra. Genom att allt fler ständigt är uppkopplade kan varor och tjänster komma fler till del. Sverige ska bli världens bästa land för delningsekonomi och därför behöver politiken vara framåtblickande och underlätta för delningsekonomin att utvecklas. Regeringen bör därför ta fram en åtgärdsplan som visar hur berörda myndigheter kan tillmötesgå den digitala ekonomins krav och behov. Målet ska vara att alla offentliga tjänster som går att digitalisera ska digitaliseras.

Våra statliga och kommunala myndigheter behandlar i dagsläget oerhörda mängder värdefull information som är tillgänglig enligt offentlighetsprincipen men inte på ett sätt som är lätt att hantera för en dator. Arbetet med öppna data är ett sätt att råda bot på detta där information i form av statistik, geografiska data, ekonomi och mycket mer kan tillhandahållas i ett maskinavläsbart format. Sverige bör anta principerna inom International Open Data Charter (IODC) som ramverk för öppenhet i den datadrivna förvaltningen. Regeringen bör vidare sätta upp ett tydligt och mätbart mål om att klättra i internationella rankningar vad gäller öppna data. Möjligheten att snabbt komma åt stora,

systematiserade datamängder och även att kunna kombinera dessa med andra data kan skapa stora effektiviseringsvinster och värden för såväl offentlig som privat sektor. Alla myndigheter bör få i uppdrag att arbeta strategiskt för att öka utbudet av och tillgängligheten till öppna data, och att i det arbetet beakta både krav på informationssäkerhet och personlig integritet. Dagens regelverk för allmänna handlingar som bl.a. innebär att alla handlingar som upprättas på eller inkommit till en myndighet kan lämnas ut först efter en sekretessprövning av handlingens innehåll, innebär vissa svårigheter när handlingar ska tillhandahållas som öppna data. En utredning bör se över möjligheten att skapa en kategori av data som är öppna i utgångsläget, s.k. open by default, där en samordnande myndighet kan besluta att alla data av en viss sort ska offentliggöras som öppna data av de myndigheter som handhar sådan information. Det behövs också ett omfattande standardiseringsarbete som innebär att kommuner och myndigheter bör lämna ut sina öppna data i standardiserade format, varför en statlig samordning av detta bör göras.

Vidare har den digitala utvecklingen förändrat hur vi kommunicerar med varandra. Sverige har kommit långt men andra länder har kommit avsevärt mycket längre när det gäller att skapa standardiserade kontakter mellan myndigheter och enskilda. Det innebär bl.a. att den information man som enskild lämnar endast behöver lämnas vid ett tillfälle varefter samtliga myndigheter kan ta del av den efter behov, s.k. once only. Sverige bör ta samma eller liknande steg i fråga om hur man arbetar med att effektivisera myndigheternas medborgarkontakter.

AI är ett teknikområde på frammarsch med ett flertal tillämpningsområden inom den offentliga verksamheten. Det är därför i det allmännas intresse att noga bevaka utvecklingen för att kartlägga möjligheter och risker med tekniken. Statskontoret bör därför få i uppdrag att göra en genomlysning av de statliga myndigheterna för att se vilken effektiviseringspotential som finns kopplat till digitaliseringen och AI. För att ta till vara potentialen i AI och förbättra servicen till medborgarna bör regeringen dessutom ge fler myndigheter i uppdrag att använda AI där det bedöms möjligt och effektivt.

4. Digitalisering och it i den statliga förvaltningen, punkt 2 (SD)

av Oscar Sjöstedt (SD), Charlotte Quensel (SD) och David Perez (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 8 och
avslår motionerna

2021/22:123 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2021/22:399 av Mattias Bäckström Johansson (SD),
2021/22:2027 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 5, 16, 18, 27 och 32,
2021/22:3511 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 8,
2021/22:3576 av Lars Beckman (M),
2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 1, 20, 21, 23 och 28,
2021/22:3756 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 3 och
2021/22:3790 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 1–3, 6 och 8.

Ställningstagande

Teknikutvecklingen har gått starkt framåt sedan mobiltelefonens genombrott på 1990-talet och har nu ersatt de stationära hemdatorerna. Med mobilt bank-id kan man uträtta bankärendena, boka fordonsbesiktning och se sina provsvar från vårdcentralen var man än befinner sig. Mot bakgrund av att den mobila plattformen kommit att bli minst lika viktig som den stationära är det viktigt att statliga myndigheter ser till att de är tillgängliga på olika digitala plattformar för att passa så många användare som möjligt.

5. Digitalisering och it i den statliga förvaltningen, punkt 2 (C)

av Martin Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 5, 16, 18, 27 och 32 samt
2021/22:3511 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 8 och
avslår motionerna
2021/22:123 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2021/22:399 av Mattias Bäckström Johansson (SD),
2021/22:2027 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 8,
2021/22:3576 av Lars Beckman (M),
2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 1, 20, 21, 23 och 28,
2021/22:3756 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 3 och
2021/22:3790 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 1–3, 6 och 8.

Ställningstagande

Den digitala världen bygger på utbyte av data via strukturerad kommunikation, men det saknas en struktur inom många områden – över offentliga data och för den statliga it-infrastrukturen. Det finns inte heller någon tydlig differentiering av säkerhetsnivå för olika data eller någon tydlig standard. Det saknas s.k. API:er som gör det lätt att koppla ihop system. Det gör kommunikationen mellan system långsam, ökar risken för felrapportering och gör att system byggs på nytt till varje region och kommun i stället för att bygga på standarder som ger effektivare kommunikation och billigare system genom återanvändning av redan utvecklade moduler. Staten bör därför ta en ledarroll i arbetet för standarder och skapandet av strukturerade data och API:er i svensk offentlig sektor i samarbete med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Utgångspunkten för alla offentliga tjänster ska vara att de kan hanteras digitalt. Nya tjänster behöver utvecklas myndighetsövergripande med medborgaren i fokus, och medborgaren ska enbart behöva lämna specifik information en gång till det offentliga, s.k. once only. Efter denna insamling ska det offentliga säkerställa att informationen är tillgänglig för de instanser som behöver den enligt vad som är överenskommet. Den enskilda medborgaren bör ha ägarskap över sina data i offentliga system och veta hur och när den har använts.

I Sverige finns en exceptionell tillgång till stora offentliga dataserier. Här finns också stor kunskap i både offentlig verksamhet och i det privata näringslivet om hur sådana data kan användas för att förbättra och förfina tjänster. Offentliga data bör som regel vara öppna och fritt tillgängliga, undantaget integritetskänslig information. Öppna data bör vara utgångspunkten, och samtliga myndigheter bör arbeta konsekvent med publicering av öppna data. Så skapar vi fler jobb och en samhällsvinst i miljardklassen, enligt flera rapporter och erfarenheter från andra länder.

6. Statliga myndigheters kostnader, punkt 3 (C)

av Martin Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3686 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 38 och avslår motionerna

2021/22:1367 av Sten Bergheden (M) yrkande 1,

2021/22:1850 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:3614 av Lars Beckman (M) och

2021/22:4219 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 6.

Ställningstagande

Omsorg om skattebetalarnas pengar är grunden för en ansvarsfull ekonomisk politik. Det kan konstateras att utgifterna för de statliga myndigheterna under senare år skenat iväg. Det beror till stor del på ökade lokalkostnader. Samtidigt ser vi att flera myndigheter väljer dyrare lokalalternativ. En rimlig utgångspunkt är att myndigheternas lokalisering bör spegla befolkningens. I många andra tjänstebranscher med liknande profil på sina anställda är kontoren förlagda utanför storstäderna av kostnadsskäl. Det bör därför göras en översyn av myndigheternas lokalkostnader.

7. Staten som arbetsgivare, punkt 4 (C, L)

av Martin Ådahl (C) och Mats Persson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3509 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 23 och

2021/22:3965 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 31 och

avslår motionerna

2021/22:461 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 14,

2021/22:832 av Roza Güclü Hedin och Maria Strömkvist (båda S),

2021/22:1658 av Sultan Kayhan (S) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2030 av Lars Jilmstad (M),

2021/22:2147 av Johan Büser (S) yrkande 3,

2021/22:2828 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,

2021/22:3575 av Lars Beckman (M) och

2021/22:4059 av Maria Gardfjell (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Diskriminering är ett allvarligt problem i Sverige. Det skadar individen, som inte får ett jobb eller samma lön som sina kollegor på grund av etnisk bakgrund, könsidentitet eller religion. Av den anledningen behöver statliga myndigheter förbättra sitt arbete mot diskriminering, inte minst vid rekrytering. Flera studier visar bl.a. att personer med namn som antyder utländsk bakgrund i lägre utsträckning blir kallade till arbetsintervjuer i

Sverige. Liknande mönster har påvisats för män som söker till kvinno-dominerade yrken. Även om nyanställda i statlig verksamhet representerar samhällets befolkning i stort har staten ett särskilt ansvar att föregå med gott exempel och anstränga sig extra hårt för att upplevas som en välkommande arbetsgivare. Anonymiserade jobbsökningar är ett relativt enkelt verktyg som minskar risken för den sökande att utsättas för diskriminering och vi anser att ett antal statliga myndigheter skulle kunna agera mall för en fortsatt utveckling med sådana ansökningar. Av den anledningen bör statliga myndigheter på prov införa s.k. anonym eller blind rekrytering, och, om testperioden är framgångsrik bör metoden införas vid alla myndigheter där det är praktiskt möjligt.

8. Staten som arbetsgivare, punkt 4 (V)

av Ilona Szatmari Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:461 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 14 och avslår motionerna

2021/22:832 av Roza Güclü Hedin och Maria Strömkvist (båda S),

2021/22:1658 av Sultan Kayhan (S) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2030 av Lars Jilmstad (M),

2021/22:2147 av Johan Büser (S) yrkande 3,

2021/22:2828 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,

2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 23,

2021/22:3575 av Lars Beckman (M),

2021/22:3965 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 31 och

2021/22:4059 av Maria Gardfjell (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Regeringen bör verka för att staten, i sin arbetsgivarpolicy, uttryckligen ser till att statliga myndigheter slutar att använda bemanningsföretag. Undersökningar visar att de statliga myndigheterna i allt större utsträckning anlitar bemanningsföretag, både i myndigheternas stödfunktioner och för arbete i myndigheternas kärnverksamhet, dvs. myndighetsutövning. Vid sidan av det uppenbara problemet att privaträttsliga organ blir en del av myndigheternas kärnverksamhet finns det ytterligare problem med detta. För det första skapar det en uppdelning av personalen där de inhyrda får en högre

tröskel till delaktighet och inflytande på jobbet. För det andra innebär det en stor kostnad för staten. Genom att staten går före och ser till att undvika problematiska bemanningslösningar vid den egna personalförsörjningen kan det förhoppningsvis få spridning till andra delar av arbetsmarknaden.

9. Staten som arbetsgivare, punkt 4 (MP)

av Janine Alm Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4059 av Maria Gardfjell (MP) yrkande 1 och
avslår motionerna
2021/22:461 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 14,
2021/22:832 av Roza Güclü Hedin och Maria Strömkvist (båda S),
2021/22:1658 av Sultan Kayhan (S) yrkandena 1 och 2,
2021/22:2030 av Lars Jilmstad (M),
2021/22:2147 av Johan Büser (S) yrkande 3,
2021/22:2828 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M)
yrkande 1,
2021/22:3509 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 23,
2021/22:3575 av Lars Beckman (M) och
2021/22:3965 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 31.

Ställningstagande

Med den pågående distansrevolutionen har det digitala arbetslivet en potential för samhället i stort. Ökad frihet och flexibilitet gynnar arbetstagarnas välbefinnande, klimatet och landsbygdsutvecklingen. I stället för att endast flytta ut några enstaka statliga myndigheter i landet bör de statliga myndigheterna uppmuntra till distansarbete. Det skulle ge fler en möjlighet att få både ett jobb och ett boende som passar just dem samtidigt som det genererar välbehövliga skatteintäkter som kommer landsbygdskommunerna till del.

Särskilt yttrande

Statliga myndigheters kostnader, punkt 3 (KD)

Jakob Forssmed (KD) anför:

Jag avstår från att lämna en reservation till förman för kommittémotion 2021/22:4219 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 6 eftersom finansutskottet på initiativ av bland annat Kristdemokraterna nyligen föreslog, och riksdagen beslutade om, ett tillkännagivande till regeringen om Statens Servicecenter (SSC) (bet. 2021/22:FiU12, rskr. 2021/22:27). I tillkännagivandet efterfrågas åtgärder för att fler myndigheter ska ansluta sig till Statens servicecenters verksamhet och, vilket bör understrykas, att regeringen därutöver bör utreda förutsättningarna för att kommuner och regioner ska kunna ansluta sig till SSC, så att också dessa får möjlighet att ta del av SSC:s tjänster. Kravet i motionen har därför delvis blivit tillgodosett, och jag följer den fortsatta processen med stort intresse.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:123 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att släppa faxen och ställa krav på digitalisering av svenska myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:257 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en försäljning av Akademiska Hus och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:399 av Mattias Bäckström Johansson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en övergång till öppen källkod och öppna standarder inom den offentliga sektorn och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:461 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att staten, i sin arbetsgivarpolicy, uttryckligen ser till att statliga myndigheters anlitande av bemanningsföretag avvecklas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:832 av Roza Güclü Hedin och Maria Strömkvist (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statliga jobb på mindre orter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1127 av Magnus Stuart (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att komma med förslag för att minska antalet myndigheter och se över hela den svenska myndighetsstrukturen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1367 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera arbetet för mindre slöseri med skattepengar och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att minska antalet myndigheter och effektivisera de befintligas arbete och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1439 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärderingar av statliga myndigheter bör göras av oberoende instanser och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1489 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av möjligheten att effektivisera den statliga byråkratin och minska antalet statliga myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1658 av Sultan Kayhan (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över vad som kan göras för att förebygga förekomst av hot och våld mot anställda i staten och stärka skyddet för den som blir utsatt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge alla statliga myndigheter i uppdrag att ta fram rutiner för när anställda blir utsatta för hot och våld, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:1810 av Åsa Eriksson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga förutsättningarna att komplettera direktiven till Statens fastighetsverk med ett uppdrag om långsiktig upplåtelse för att bidra till regional utveckling och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1850 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en omfattande utredning av svensk byråkrati i syfte att minska handläggningstiderna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en omfattande utredning av svensk byråkrati i syfte att minska kostnaderna och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1940 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över direktiven till Fortifikationsverket så att samarbetet och dialogen ökar och gör

det möjligt för idrottsrörelsen och föreningslivet att använda delar av försvarsmark för träning och tävling och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2013 av Lars Hjälmered (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statlig mark bör upplåtas för byggnation av bostäder och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2027 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket så att en myndighet inte ska kunna begära in samma uppgifter som redan finns hos en annan myndighet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket så att myndigheter i större utsträckning har ett ansvar för att samordna sina uppgiftsinsamlingar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2030 av Lars Jilmstad (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska motverka åldersdiskriminering genom en utnämningpolicy där även äldre kompetenta personer utnämns till tjänster som tillsätts för viss tid och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2147 av Johan Büser (S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om koordination av myndigheternas säkerhetsarbete och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2260 av Arman Teimouri (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Statskontoret i uppdrag att genomlysna Sveriges myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2350 av Robert Hannah (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förvaltningsmyndigheters placering enligt förvaltningsinstruktioner innebär en begränsning av var ledande tjänster i en myndighet kan placeras och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statliga myndigheters digitala plattformar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2701 av Sten Bergheden (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till en tydligare effektivisering av och kostnadsänkning för myndigheterna och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2828 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska vara ett föredöme då det gäller att anställa personer med funktionsvariationer och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de offentliga data som finns ska tillgängliggöras, så länge det inte riskerar enskildas integritet, och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den enskilda medborgaren bör ha ägarskap över sina data i offentliga system och veta hur och när de har använts och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att medborgaren enbart ska behöva lämna specifik information en gång till det offentliga och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utgångspunkten för offentliga data ska vara att de är öppna och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att låta offentliga data som regel vara öppna och fritt tillgängliga, undantaget integritetskänslig information, och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3286 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tidsbegränsat förordnande för myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3293 av Matheus Enholm m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inventera de befintliga myndigheterna och göra förvaltningen mer effektiv och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statliga myndigheter ska testa s.k. anonym eller blind rekrytering och, om det visar sig framgångsrikt, införa detta vid myndigheter där det är lämpligt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3511 av Annie Lööf m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att låta offentliga data som regel vara öppna och fritt tillgängliga, undantaget integritetskänslig information, och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3553 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avveckling av onödiga myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3575 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att myndigheter följer gällande lagstiftning rörande lönekartläggning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3576 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ge ett uppdrag till Statskontoret att ta fram förslag på kommun- och regiongemensamma verksamhetsområden för digitalisering i samråd med Sveriges Kommuner och Regioner och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3614 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att ansluta fler myndighetstjänster till Statens servicecenter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3686 av Martin Ådahl m.fl. (C):

38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av myndigheternas lokalkostnader och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett digitalt kompetenslyft för att stärka den digitala ledningen bland myndigheter och offentlig sektor och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet med öppna data ska intensifieras och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ramverket inom International Open Data Charter (IODC) och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att sätta upp ett tydligt och mätbart mål för att Sverige ska klättra i internationella index vad gäller öppna data och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge uppdrag till myndigheterna att använda AI där det bedöms möjligt och effektivt och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3756 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en åtgärdsplan för hur berörda myndigheter bör kunna tillmötesgå den digitala ekonomins krav och behov och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3790 av Karin Enström m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge alla myndigheter i uppdrag att strategiskt arbeta för att öka utbudet av och tillgängligheten till öppna data, med beaktande av såväl informationssäkerhet som den personliga integriteten, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inleda ett omfattande standardiseringsarbete kring dataformat och interoperabilitet för öppna data i syfte att främja en ökad digitalisering, samverkan mellan myndigheter och bättre service till medborgare och företag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör se över möjligheten att skapa en kategori av allmänna handlingar som är öppna data i utgångsläget (open by default) och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör se över hur en svensk motsvarighet till "once only" kan implementeras i Sverige så att medborgare endast ska behöva överlämna information till myndigheter vid ett enda tillfälle, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Statskontoret i uppdrag att göra en genomlysning av de statliga myndigheterna för att se vilken effektiviseringspotential som finns kopplad till digitalisering och artificiell intelligens och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3791 av Karin Enström m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra en stor myndighetsreform med genomgång och prioritering av Sveriges myndigheter och deras storlek, struktur, uppdrag och regleringsbrev i syfte att väsentligt minska antalet myndigheter, öka deras effektivitet och fokusera på kärnuppdragen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3965 av Johan Pehrson m.fl. (L):

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om anonymiserade jobbansökningar i offentlig sektor och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4059 av Maria Gardfjell (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheterna ska uppmuntra till distansarbete för att ge ökad frihet och flexibilitet som gynnar arbetstagarnas välbefinnande, klimatet och landsbygdsutvecklingen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4219 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Statens servicecenter och tillkännager detta för regeringen.